

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NDE
KABUL EDİLEN
KİTLE İMHA SİLAHLARININ
ÖNLENMESİNE İLİŞKİN KANUN'DA
YARDIM TOPLAMA VE DERNEKLER
KANUNU İLE İLGİLİ YAPILAN
YENİ DÜZENLEMELER

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Değişikliklere neden ihtiyaç duyuldu?

Düzenleme ile daha etkili bir denetimle şeffaflığın sağlanması, vatandaşlarımızın hayır duygularının suiistimalinin engellenmesi ve sivil toplum kuruluşlarının daha etkin ve daha güvenilir olması amaçlanmakta; ayrıca üyesi olduğumuz ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda politikalar geliştiren Financial Action Task Force-FATF (Mali Eylem Görev Gücü)'in tavsiyeleri de karşılanmaktadır.

Bu kanun hükümleri ile yardım toplanması zorlaştırılmakta mıdır?

Hayır.

Yardım Toplama Kanunu'nda var olan düzenlemeye ilişkin zorlaştırıcı herhangi bir hüküm getirilmemiştir. Mevzuatta açıkça hüküm bulunmayan, kötüye kullanımı açık olan ve sıkça başvurulmuş internet üzerinden izinsiz yardım toplanmasının önüne geçilmesine yönelik düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca her türlü izinsiz veya usulüne uygun yapılmayan yardım toplama faaliyetleri ile ilgili idari para cezalarının üst limiti artırılmıştır.

Yurt dışına yapılacak yardımlara ilişkin bir sınırlandırma bulunmakta mıdır?

Hayır.

Gerçek ve tüzel kişilerin yurt dışına yapacakları yardıma ilişkin hiçbir sınırlandırma bulunmamaktadır. Sadece derneklere yurt dışına yapacakları yardımların miktarını ve gideceği yeri kanunda belirtilen merciye bildirme zorunluluğu getirilmektedir.

Derneklere üye olunması konusunda bir sınırlama getirilmiş midir?

Hayır.

Yeni düzenleme ile hiçbir sınırlama getirilmemiştir.

Dernek organlarında hangi durumlarda görev alınamaz?

Terörizmin finansmanı, uyuşturucu ve kara paranın aklanması suçlarından mahkûm olanlar, derneklerin yönetim ve denetim kurulunda görev alamazlar. Bu kişiler yasaklanmış hakların geri verilmesi (memnu hakların iadesi) durumunda görev alabilirler.

Derneklerde görevden uzaklaştırma hangi durumlarda mümkündür?

- a) Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'da yer alan suçlar ,
- b) Türk Ceza Kanunu'nda yer alan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti,
- c) Türk Ceza Kanunu'nda yer alan suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçlarından dolayı yönetim ve denetim kurullarında görevli olanlar ve ilgili personel hakkında mahkeme tarafından dava açılarak kovuşturma başlatılması halinde, bu kişiler veya bu kişilerin görev yaptığı organlar geçici bir tedbir olarak İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir. Bakan tarafından görevden uzaklaştırılanların yerine ancak mahkeme tarafından görevlendirme yapılır.

Önceki mevzuatta görevden uzaklaştırma bulunmakta mıydı?

Evet.

Kamu yararına çalışan derneklerin denetimleri sonucunda hapis cezası verilmesi gerektiren suçların işlendiğinin tespiti halinde, Dernekler Kanunu'nun 27'nci maddesine göre dernek yöneticileri İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilmekteydi.

Derneklerin faaliyetten alıkonulması hangi durumlarda mümkündür?

Yukarıdaki maddede sayılan nedenlerle uygulanan görevden uzaklaştırma tedbirinin yeterli olmaması ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde İçişleri Bakanı derneği geçici olarak faaliyetten alıkoyabilir ve derhal mahkemeye başvurur. Mahkeme 48 saat içinde faaliyetten geçici alıkoymaya ilişkin kararını verir.

Önceki mevzuatta derneklerin faaliyetten alıkonulmasına ilişkin düzenleme bulunmakta mıydı?

Evet.

Türk Medeni Kanunu'nun 115. maddesine istinaden vakıflar, Anayasa'da öngörülen hallerde İçişleri Bakanı tarafından faaliyetten geçici olarak alıkonulabilmekteydi. Benzer düzenleme dernekler için de yapılmıştır.

Diğer ülkelerin mevzuatında görevden alma ve faaliyetten alıkoymaya ilişkin düzenleme bulunmakta mıdır?

Evet.

Yurt dışında da benzer uygulamalar bulunmakta olup örneğin; anayasal düzene karşı işlenen suçlar ile ırkçılık, ayrımcılık, terör vb. suçlarının işlenmesi halinde Almanya'da İçişleri Bakanı, Fransa'da Bakanlar Kurulu ve İngiltere'de Hayırseverlik Komisyonu tarafından dernekler hakkında faaliyetten men, görevden uzaklaştırma ve geçici yönetici ataması yapılabilmektedir.

Denetimlerde neden bilirkişi görevlendirilebilmektedir?

Dernek denetimlerinde uzmanlık gerektiren konularda durumun tespiti için bilirkişi görevlendirilebilecektir. Bunların denetim ve karar alma yetkisi bulunmamaktadır.

Derneklerin diğer kamu görevlilerince denetlenmesi yeni bir uygulama mıdır?

Kamu görevlilerinin mevcut durumda da İl İdaresi Kanunu'na göre dernek denetiminde görevlendirilmesi mümkündür. Yeni durumda bu husus Dernekler Kanunu'na işlenerek denetimde görev alacak kamu görevlilerinin eğitim, nitelik, bilgi ve becerilerinin artırılması amaçlanmıştır.

Dernek denetimlerinde belge ve bilgi istenebilmesine yönelik düzenleme Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na aykırı mıdır?

Hayır.

Denetim için elde edilen bilgi ve belgelerin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde istenmesi ve korunması zorunludur.

Vakıflar, Dernekler Kanunu kapsamına alınmakta mıdır?

Merkezleri yurt içinde bulunan vakıflara ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Sadece merkezleri yurt dışında bulunan vakıfların Türkiye'deki faaliyetleri kanun kapsamına alınmıştır.

Düzenlemede örgütlenme özgürlüğüne aykırı bir husus bulunmakta mıdır?

Hayır.

Yapılan düzenleme ile ne dernek kurulmasına ne derneklere üye olunmasına ne de derneklerin faaliyetlerine yönelik herhangi bir kısıtlama getirilmemektedir.

Düzenleme, Anayasa'ya ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun mudur?

Düzenleme, Anayasa'nın "Dernek Kurma Hürriyeti" başlıklı 33'üncü maddesinin "*...Dernek kurma hürriyeti ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâk ile başkalarının hürriyetlerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir.*

...Dernekler,... Ancak, millî güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, derneği faaliyetten men ile yetkilendirilebilir." hükmü ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Toplantı ve Dernek Kurma Özgürlüğü" başlıklı 11'inci maddesinde belirtilen "*ulusal güvenliğin, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz*" esaslarına kesinlikle uygun olarak yapılmıştır.

